

Ktorá škola je skutočne úspešná (1)

Prečo je hlavným kritériom úspešnosti našich škôl počet schválených projektov, zorganizovaných podujatí, získaných umiestnení a nie každodenná dôsledná a cieľavedomá pedagogická práca? Tá si vyžaduje predsa viac času aj energie. Čo nás stále ženie za „úspechom“, ktorého hlavným znakom je kvantita?

Keď som zistila, že mám možnosť prispievať na tento portál, hneď som si položila otázky: Ktorá škola je skutočne úspešná? Je vôbec možné určiť školám kritériá pre ich úspešnosť? Úspech predsa prežívame každý individuálne.

Základné predpoklady úspešnosti sú školám napriek tomu určené „zhora“ ministerstvom školstva. Sú vyjadrené napríklad v požiadavkách na hodnotiace správy škôl o ich výchovno-vzdelávacej činnosti. Nájdeme ich aj v správach Štátnej školskej inšpekcie, z ktorých môžeme zistiť, podľa akých kritérií posudzuje úspešnosť škôl štát. Konkrétne ide napríklad o tieto oblasti práce základných škôl:

- obsah školského vzdelávacieho programu
- výsledky vzdelávania v jednotlivých predmetoch
- plnenie úloh národných a štátnych programov
- úroveň čitateľskej gramotnosti detí
- rozvíjanie kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií
- uplatňovanie ľudských práv vo vyučovacom procese
- práca školy v oblasti starostlivosti o deti zo sociálne znevýhodneného prostredia
- výchova a vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- výchova a vzdelávanie žiakov s intelektovým nadaním
- celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka
- bezbariérovosť školy

Podľa vyjadrení zástupcov ministerstva školstva v médiách, je potrebné zvlášť oceňovať najmä tých učiteľov, ktorých žiaci sú úspešní v rôznych postupových súťažiach a olympiádach. Podľa množstva týchto úspechov je bežne posudzovaná aj úspešnosť školy. Čím viac prvých, druhých a tretích umiestnení žiakov v súťažiach, tým úspešnejšia škola. **Kto a ako však posúdi**, aký podiel na týchto úspechoch má škola (teda konkrétni učitelia), aký podiel má rodina (teda konkrétny rodič), aký podiel

má žiak a jeho talent (a aký výkon podáva z vlastného rozhodnutia a záujmu), aký podiel má napríklad vedúci krúžku či záujmového klubu? Deje sa na niektorej škole vôbec podobné posúdenie úspechov žiaka?

Mnohí rodičia posudzujú úspešnú školu väčšinou **podľa známok**, akými sú klasifikované ich deti. Ak sú známky dobré (výborné), neznamená to ešte automaticky, že žiakov výkon zodpovedá aj jeho možnostiam a schopnostiam, že vydáva zo seba všetko a že sa neustále zlepšuje. Teda, že sa naučil aj **sám na sebe pracovať**. (Kto to žiaka konkrétne učí?) Práve toto kritérium by malo byť jedným z najdôležitejších pre školu, ktorá chce byť úspešná. Tento ani iné úspechy žiakov si však nemôže pripisovať škola sama, ale **jedine v spolupráci s rodinou**.

Naopak, ak dostáva žiak „horšie“ známky, neznamená to automaticky, že nemá potrebné vedomosti a schopnosti si ich osvojiť. Môže to znamenať, že na sebe nechce pracovať, že nepodáva výkon, na ktorý očividne má schopnosti, ba dokonca talent, že nie je svojím okolím motivovaný k potrebnému výkonu. Môže to dokonca znamenať, že nenachádza v škole alebo v rodine podmienky a pochopenie pre svoje záujmy.

Nájdenie foriem a spôsobov motivácie žiakov k učeniu je v dnešnej dobe skutočným úspechom každého rodiča, učiteľa a vychovávateľa. Je to aj ďalší predpoklad úspešnej spolupráce školy a rodiny. Toto kritérium napriek jeho kvalitatívnej charakteristike je možné aj jednoducho kontrolovať. Výsledkom je totiž práve aktivita, záujem, sústredený výkon a spokojnosť (úspešnosť) žiaka.

Poukázali sme na podľa nás podstatné problémy súvisiace s chápaním úspešnosti školy, ale oblastí, ktoré s touto témou súvisia je oveľa viac. V ďalších príspevkoch sa nimi budeme ešte zaoberať. Rozoberieme tiež názory učiteľov, rodičov a žiakov, ktorých sa spýtame, ako oni vidia úspešnosť svojej školy aj školy všeobecne.

Bratislava, 2010

Mgr. Jarmila Blažeková

Literatúra a pramene:

<http://www.ssiba.sk/Default.aspx>

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4
Správa o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach
v Slovenskej republike v školskom roku 2008/2009